

## รายงานการบูรณาการการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย

รายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา (รายวิชา 02181332 Creative Media in Agricultural and Environmental Education) มีวัตถุประสงค์ของรายวิชาเพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ คุณลักษณะ และประเภทของสื่อเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ และเลือกใช้สื่อเพื่อประยุกต์ในการสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และเพื่อให้นิสิตมีทักษะเกี่ยวกับออกแบบสื่อ กระบวนการผลิตสื่อ และการประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้จึงได้นำแนวทางการบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการและการวิจัย มาใช้ในการผสมผสานกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นิสิตเกิดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และสามารถฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงได้อย่างเหมาะสม จนนำไปสู่การออกแบบและประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

แนวทางการบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการและการวิจัย ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้ (ภาพที่ 1)

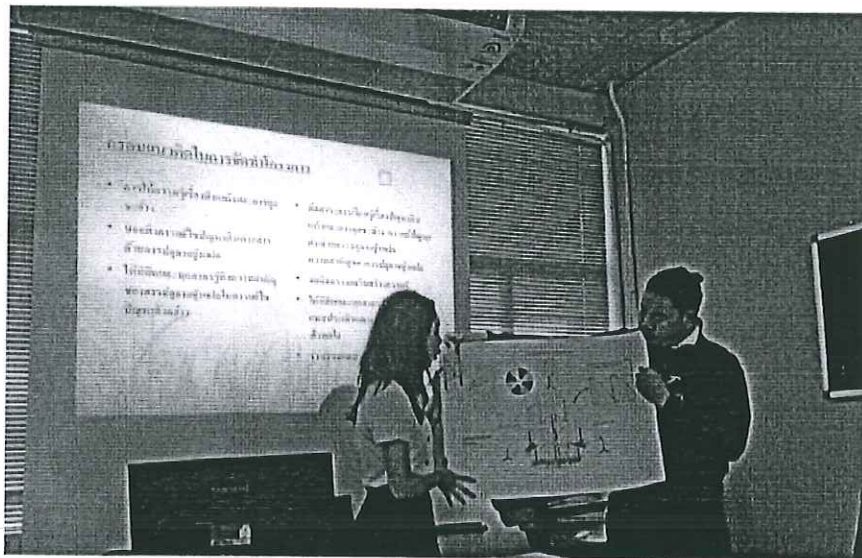
1. กระบวนการจัดการเรียนการสอน รายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา นิสิตจำนวน 63 คน ในระหว่างภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 โดยมีอาจารย์ผู้สอน 4 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์ ดร.อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ 2) อาจารย์ ดร.วราภรณ์ แยมทิม 3) อาจารย์ ดร.ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ และ 4) อาจารย์ ดร.ระวี สัจจโสภณ โดยแบ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการเรียนการสอนและเตรียมผู้สอน 2) การเรียนรู้ในชั้นเรียน 3) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 4) วัดและประเมินผล

2. กระบวนการบริการวิชาการแก่ชุมชน ภายใต้โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน 12 โครงการ แบ่งกระบวนการในการบริการวิชาการออกเป็น 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) การคัดเลือกชุมชน โดยการรวบรวมปัญหา อุปสรรค และองค์ความรู้ ที่ใช้เป็นแนวทางในการสื่อสาร โดยการศึกษาเอกสาร/สำรวจ สัมภาษณ์/แบบสอบถามชุมชนที่สนใจ ซึ่งกระบวนการนี้นิสิตจะได้ตระหนักถึงสภาพปัญหา ร่วมหาทางเลือกในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา 2) การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้ที่ปฏิบัติ พัฒนาปรับปรุงสื่อสร้างสรรค์ จนสามารถนำไปดำเนินการในสภาพจริง และสามารถสะท้อนและสรุปผลเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงได้

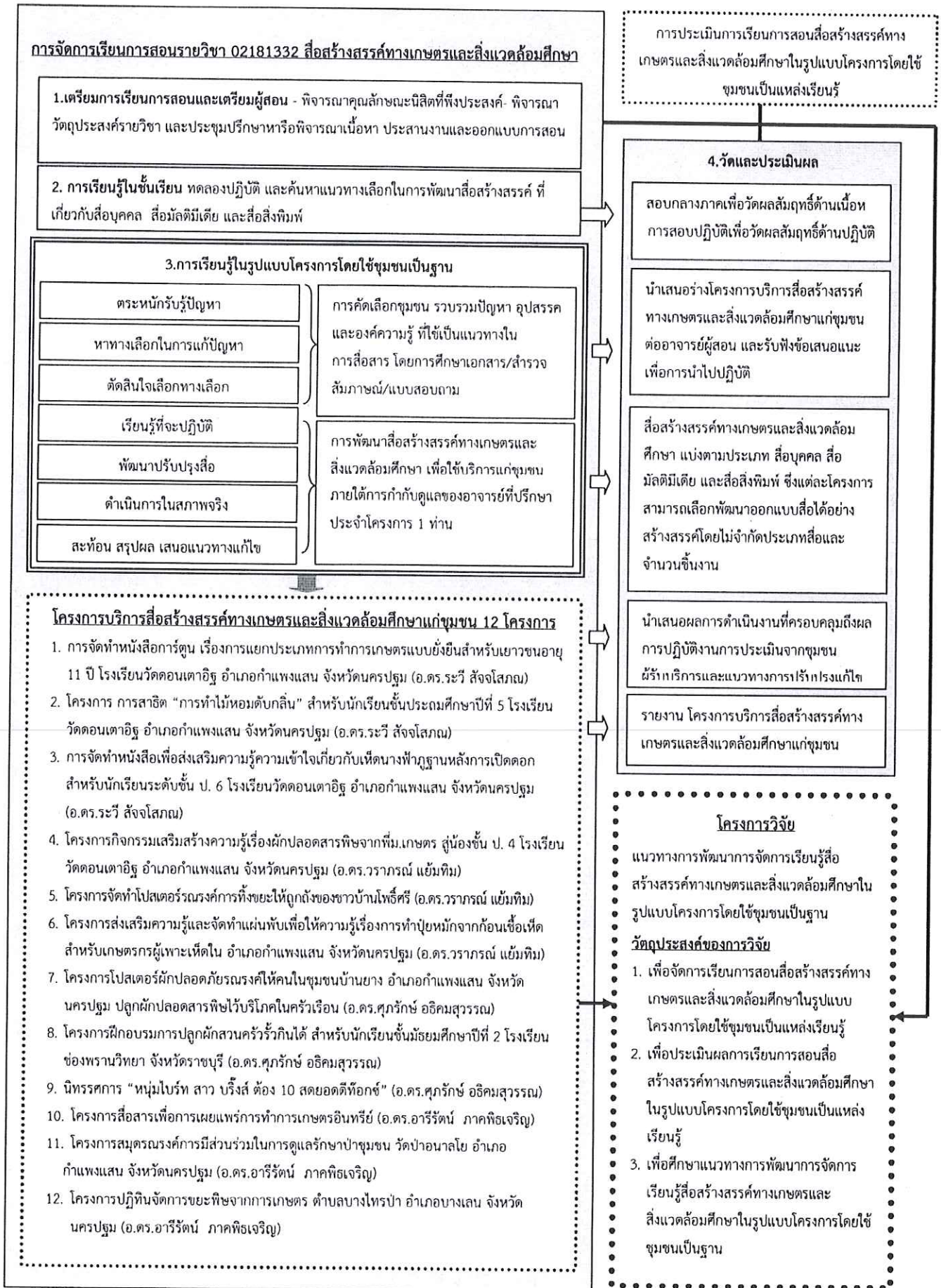
3. กระบวนการวิจัย โครงการวิจัย แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบและออกแบบการจัดการเรียนการสอนสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็น



แหล่งเรียนรู้ (2) เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนและโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและ  
สิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน และ (3) เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตร  
และสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยแบ่งกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน  
คือ 1) ศึกษารูปแบบ และการวางแผนเพื่อออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน  
การเรียนรู้ 2) ประเมินการเรียนการสอนและสรุปและสะท้อนผลโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและ  
สิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ  
พื้นฐาน ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย 3) จัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและ  
สิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการนำข้อมูลมาประมวลผลและร่วมระดมความ  
คิดเห็นร่วมกันกับอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป







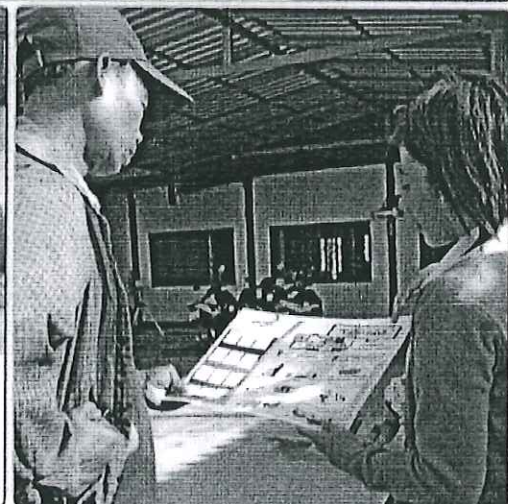
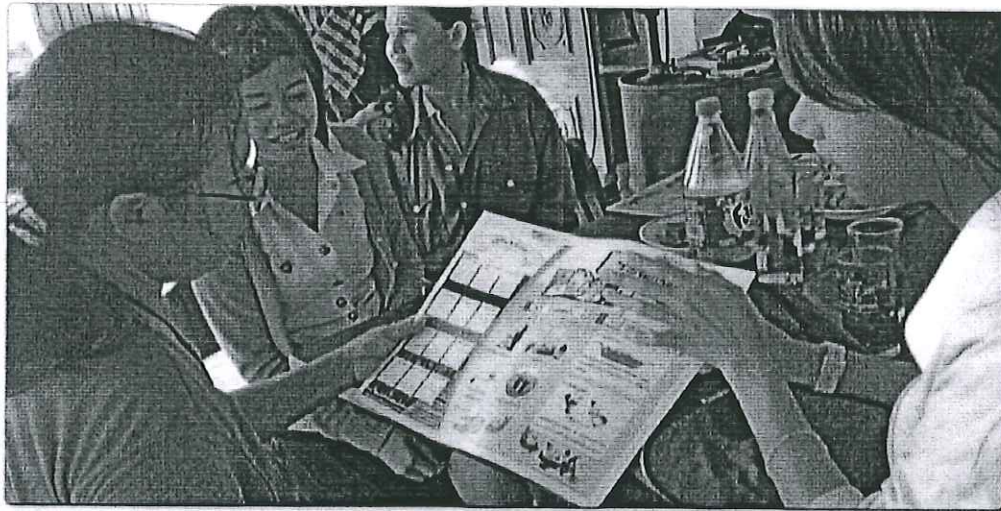
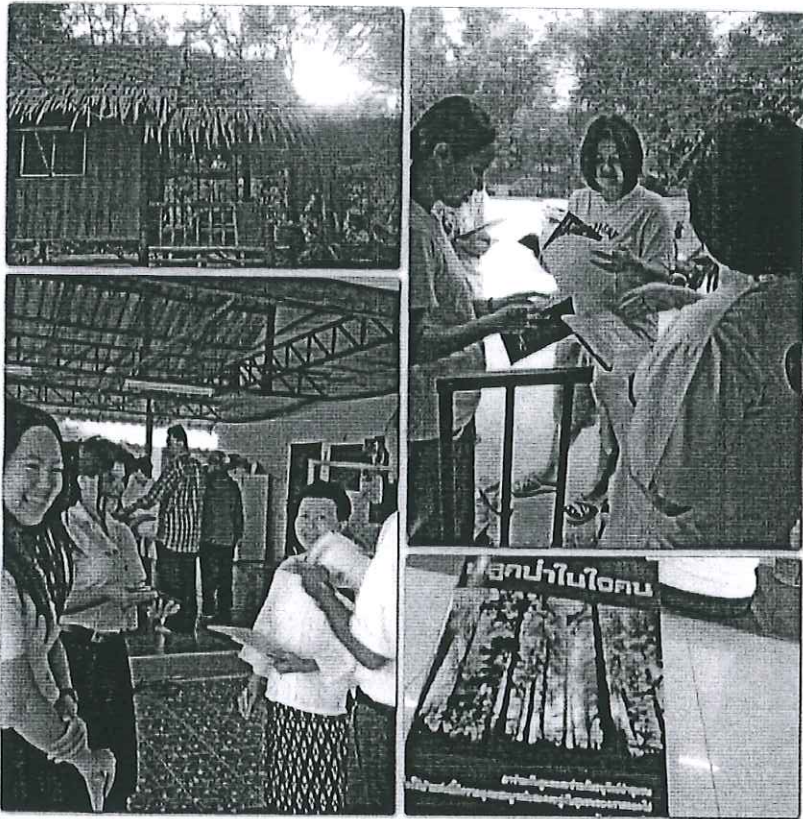
ภาพที่ 1 แนวทางการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย





ภาพตัวอย่าง กิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน





ภาพตัวอย่าง กิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน



## รายงานผลการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย

ในการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย ในรายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน และโครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการเป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างผู้เรียนกับห้องเรียนและโลกภายนอกซึ่งผู้เรียนสามารถจะนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะว่าผู้เรียนต้องนำเอาความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนมาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมที่จะกระทำ เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยการสร้างความหมาย การแก้ปัญหา และการค้นพบด้วยตนเอง สามารถบูรณาการความรู้มาช่วยกันทำโครงการ เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการหาข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการสื่อสาร รู้จักการคิดแก้ไขปัญหา
2. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการทำให้นิสิตได้ฝึกกระบวนการบริการวิชาการ และมีบทบาทในการเป็นผู้บริการแก่ชุมชน ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนและวัตถุประสงค์ของรายวิชา เนื่องจากการบูรณาการดังกล่าวทำให้นิสิตเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน สามารถวิเคราะห์และเลือกใช้สื่อเพื่อประยุกต์ในการสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างสร้างสรรค์ จนนำไปสู่ผลิตสื่อ และการประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพพื้นที่จริง
3. การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแหล่งเรียนรู้จริงที่ไม่สามารถนำทรัพยากรมาเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนอกห้องเรียน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางสังคม หรือทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ห้องเรียน สถานที่ จึงช่วยให้เกิดการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง (Learning by doing) ได้อย่างดีเยี่ยม
4. การจัดกิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน เป็นการพัฒนามนุษย์ ที่เกิดจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านการเกษตรและ

สิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยสู่ชุมชนดังกล่าวจะก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการประกอบอาชีพรวมถึงด้านคุณภาพชีวิต อันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนต่อเนื่อง ต่อไป

5. ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการศึกษารูปแบบและออกแบบการจัดการเรียนการสอน นำผลประเมินผลการเรียนการสอนและโครงการบริการวิชาการ มาใช้ในการจัดทำแนวทางการพัฒนานั้นเป็นกระบวนการที่ทำให้เห็นแนวทางการพัฒนาการบูรณาการทั้งในด้านการเรียนการสอน การบริการวิชาการ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

ทั้งนี้ในการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง ดังนี้

1. การประสานงานและการคัดเลือกชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการให้บริการสื่อสร้างสรรค์นั้น ควรเพิ่มเกณฑ์ด้านความสะดวกในการเดินทางและความปลอดภัยของนิสิตในการเข้าให้บริการแก่ชุมชน
2. ในการพัฒนาโครงการครั้งต่อไปควรมีการให้บริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง
3. ควรมีกำหนดแนวทางในการการคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมต่อไป
4. จากผลการประเมินการเรียนการสอนและการพัฒนาโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์พบว่า นิสิตได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาใช้อย่างหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ การทำงานฟาร์ม การวัดและประเมินผล และการวิจัย ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการข้ามรายวิชาในด้านเนื้อหาหรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาโครงการที่ตีมากขึ้นต่อไป